

معنای زندگی به روایت حکمت متعالیه ملاصدرا / ایمان بارورکننده معنای زندگی است

معنای زندگی از دیدگاه ملاصدرا در پرتو ایمان حاصل می‌شود و با تمسک به مراتب ایمان پربارتر و غنی‌تر می‌گردد.

خبرگزاری مهر- معنای زندگی از دیدگاه ملاصدرا در پرتو ایمان حاصل می‌شود و با تمسک به مراتب ایمان پربارتر و غنی‌تر می‌گردد. معنای زندگی چیست؟ آیا زندگی از جنس جواهر مادی، چون سنگ و آب است یا از مقوله اعراض و خاصه‌ها است یا از نوع رویدادها و فرایندها؟ در ترکیب معنای زندگی مراد از "معنا" چیست؟ آیا مقصود از هدف زندگی، کارکرد زندگی است یا ارزش زندگی؟

آنچه در ادامه می‌آید پاسخ به این پرسشها از دیدگاه ملاصدرا در مقاله "معنای زندگی به روایت حکمت متعالیه" نوشته مسعود آذربایجانی در مجله اسرا است.

حکمت متعالیه نظام یکمی است که به وسیله صدرالمتهلین شیرازی بنا گذاشته شد و شاگردان و همفکران وی این نظام را توسعه و تکمیل کرده‌اند. اصالت وجود، حرکت جوهری، اتحاد عقل و عاقل و معقول، نظام احسن و... برخی از امتهات اصول حکمت متعالیه است.

بر اساس این اصول و سایر مبانی، شعور و حیات و عشق در همه عالم جاری است. معنای نظام احسن این است که حکمت الهی موجب می‌شود سلسله علل مادی به گونه‌ای باشد که تا حد ممکن مخلوقات بیشتری از کمالات بهره‌مند گردند، یعنی قوانین حاکم بر جهان و انسان بهترین نظام ممکن باشد تا بیشترین خیر و کمترین شر گریبانگیر بشر شود.

به سخن دیگر احسن بودن نظام، اقتضای صفت "عنایت الهی" است.

معنای زندگی برای انسان در حکمت متعالیه به فلسفه حیات و هدف خداوند از آفرینش انسان باز می‌گردد. ملاصدرا با ترسیم مراتب نفس طبیعی، نباتی، حیوانی و انسانی، حرکت و سیر تکاملی نفس را هماهنگ با روند حرکت جوهر در ماده می‌داند که از ماده آغاز و به فراتر از آن می‌انجامد و به همین دلیل معاد و قیامت برای روح انسان محقق می‌شود.

حرکت جوهری نفس، از عقل هیولایی با رسیدن به عقل مستفاد پایان نمی‌پذیرد؛ زیرا مرحله چهارم حیات معنوی نفس، یعنی مرتبه اتصال با عقل فعال یا همان روح قدسی و روح القدس، جذبات معنوی و اقتباس از نور و معرفت را میسر می‌کند و این معنای زندگی است.

ایمان یکی از مهم‌ترین پایه‌های مهم معنای زندگی از دیدگاه صدرالمتهلین است. وی معتقد است که ایمان نوری عقلی است که نفس انسان به وسیله آن از قوه و نقص به فعلیت و کمال می‌رسد و از عالم ظلمات و اجسام به عالم انوار و ارواح ترقی می‌کند و مستعد لقاء الله می‌شود.

ملاصدرا در تحصیل ایمان و معارف الهی دو راه برهان و مکاشفه عینی را معرفی می‌کند. البته تصریح می‌کند که حقایق امور ایمانی جز با اقتباس از نور مشکلات نبوت و در خواست از باطن ولایت به دست نمی‌آید. پس هر که خواهان آن است باید قلب خویش را از دنیا تهی کند و درون خویش را پاکیزه گرداند و از خلق به سوی حق منقطع شود و از جمیع ریاسات و شهوات دنیا اعراض کند.

بنابراین معنای زندگی از دیدگاه ملاصدرا در پرتو ایمان حاصل می‌شود و با تمسک به مراتب ایمان پربارتر و غنی‌تر می‌گردد.